

Mikkel Eides dagbog fra overfarten med paketskibet Kong Frederik, 2.oktober 1823

Det almindeligste for alle der beskæftiger sig med slaver – det være sig indfangning, transport, handel eller udnyttelse i mark og hus - er at de ikke betragter de sorte som mennesker. Jeg har hørt hjemvendte plantere sige at negre nok har menneskeskikkelse, men ikke nogen sjæl eller intelligens, ingen følelser ud over hvad man kan finde i ethvert andet kreatur, en ged eller en høne. Men det siges nu alligevel at der findes retfærdige og endda humane plantere og slaveskipperne; mænd som kun bruger den magt og voldsanvendelse som nu engang er nødvendig for at påtvinge et andet menneske sin vilje. Jeg tror det gerne; mennesker er vel ikke onde for ondskabens skyld alene. Eller det mente jeg i hvert fald ikke før jeg gik om bord på Kong Frederik. Kaptajnens navn er Barnes... Jo længere til søs vi er kommet, jo længere tid jeg har tilbragt i hans og hans folks selskab, desto oftere får jeg den tanke at de i deres hjerter blot er simple pirater; mænd som i en anden tid end det civiliserede Herrens år 1823 ville have ligget på lur efter skikkelige handelsskibe for at borde dem og stjæle deres last og myrde mus og mand. Deres fremfærd over for de stakkels sorte mennesker som vi ulovligt fører med os i fregattens stinkende bug, er rædselsvækkende.

Mikkel Eide protesterer ikke til kaptajnen over den behandling de slavegjorte bliver udsat for:

Førstestyrmanden, en ren satan af en mand der oftere end kaptajnen tager sig af kommandoer og afstraffelser om bord, havde beordret nogle af de sorte mænd på dæk. Vejret var stille, som det så ofte var i rejsens første tid - det meste af tiden var det som om vi flød af sted på en glasklar, næsten stillestående strøm - og de sorte kommer op fra lastrummet i hold og bliver tvunget til at danse eller motionere, og en gang imellem smider de evindeligt berusede søfolk koldt havvand over dem for at fjerne den værste stank; disse mennesker ligger i uger og måneder i deres eget skarn. Når de kommer op i lyset og luften, bliver de holdt i en bred fordybning midtskibs som egentlig er fremkommet ved fjernelse af hoveddækket. Den kaldes "kulen". Her kan negermændene nemmere styres og udgør ikke så stor en risiko. Flere små håndkanoner, de såkaldte "svingbasser", holdes ladet og rettet mod slavedækket i tilfælde af uroligheder eller oprør.

Frygten for den slags er altid til stede. Kun en femtedel af de sorte mænd får lov til at komme op i kulen ad gangen. Anderledes er det med kvinder og børn, som meget af tiden får lov til at drive rundt på agterdækket, den del af skibet som af folkene kaldes skansen.

Dernæst følger beskrivelsen af optakten til de uhyrligheder der finder sted ombord:

Både mænd og kvinder er så nøgne som da de kom til verden, og der er mange unge kvinder ombord; nogle så unge at de snarere burde beskrives som børn. Dette afholder ikke søfolkene i dagligt at ydmyge dem på den sjofleste måde eller ligefrem forgribe sig på dem... Omkring en snes mænd sad tålmodigt i kulen og ventede på at få ordre til at danse eller løbe omkring. Oppe på skansen, hvis dæk ligger en smule højere end mændenes sortbusede hoveder, opholdt sig som sædvanlig nogle kvinder og unge piger i solen. Jeg stod ved fokkemasten på skibets fordæk og røg på min kridtpibe da en af kvinderne, en høj, fuldkommen ibenholtssort statue af en negerinde, pludselig skreg så fortvivlet som om nogen havde stukket hende med en syl. Med en ejendommelig blanding af gråd og glæde hævede hun stemmen og overdøvede al anden lyd på skibet med sit desperate skrig... Hen over de mandlige negres hoveder så jeg kvinden presse sig ind mod det lave gelænder der skilte skansen fra kulen, og række en hånd over det i retning af mændene dernede. Og jeg så en af mændene række en hånd i vejret som for at nå hende. Jeg så hans rygs blanke sorte hud skinne i solen og hans muskuløse og forbavsende lange arm der blev strakt op mod den unge kvinde.

Og til sidst selve uhyrlighederne:

I næste sekund havde en af søfolkene løftet sin lange stav og svinget den over manden i kulen, så han blev kastet bagover af et voldsomt slag mod siden af halsen og hovedet. Han faldt ind mellem de andre negre og sad fortumlet på det forsænkede dæks planker. Blodet strømmede ned ad hans skulder. Manden der havde

svinget staven, vendte sig om mod kvinden netop som hun forsøgte at kaste sig ud over kanten og ned i kulen. Han greb hende i flugten og slyngede hende baglæns i retning af mesanmasten, og straks greb to af hans kammerater hende og holdt hende fast. Manden smed staven fra sig og rakte skraldgrinende ned efter sin buksegylp, og et øjeblik efter påtvang han sig den sorte kvinde mens hans kammerater holdt hende fast ved mesanmasten. Hun skreg et par gange og prøvede at rive sig løs, og mændene slog hende indtil hun tav... Jeg var gået om bord på Kong Frederik uden at ane hvad jeg gik ind til, og nu fyldtes jeg af væmmelse og angst... Jeg så ned, men kunne stadig høre mændenes lystne brovten og den unge kvindes sagte jamren, indtil jeg endelig slog hænderne for ørerne og søgte tilflugt under dæk. Men jeg kan ikke glemme det sidste jeg så inden jeg vendte mig væk: Det var den unge mand i kulen. Han sad på de beskidte planker, stadig fortumlet efter slaget med staven, og så op mod sin elskede i de hvide mænds grove hænder. Han sad helt ubevægelig, som om han først nu i dette øjeblik opgav ethvert håb.

Dernæst springer handlingen i tid, og vi kommer tilbage til 1788.

Notat i kaptajn Anton Frederiksens; skibsjournal 21. september 1788

Nu er det efterår, og jeg fører mit skib Haabet hjem fra Sankt Thomas. Men i nat blev jeg atter mindet om udrejsen sidste år. Da vi en times tid efter midnat krydsede den 54., lagde vinden sig. Jeg stod ved roret og var ganske alene på agterdækket. Der var så stille om bord at jeg kunne høre dønningerne slå mod skroget; en mand der vendte sig i sin køje under dæk; en anden der snorkede som en hval der blæser; min lille datter, kun to måneder gammel, der vågnede og græd indtil min hustru trøstede hende nede i køjen. Under Atlantfartens første etape rammer skibene Kalmebæltet når de sejler vestover fra de portugisiske øer under Afrikas kyst. Den stilhed der hersker her, er mere skræmmende end de fleste uvejr. Skibet flyder med ækvatorstrømmen, men man ser og føler ingen bevægelse; skib og strøm holder samme fart, sejlene er slappe, solen bager, tørst og galskab bryder ud blandt folkene; man længes, men ved aldrig hvornår nordøst passaten kommer. Jeg mindedes Kalmebæltet i nat og vidste pludselig med fuldkommen sikkerhed at jeg aldrig skal opleve det igen. Jeg skal aldrig mere se Afrikas kyst rejse sig af havet - eller Vestindiens, for den sags skyld. For da jeg i stilheden i nat hørte mine mennesker under dæk, forstod jeg med et at de lyde jeg plejede at høre om natten i Kalmebæltet - en sagte mumien fra Haabets mellemdæk, klynken og jamren og gråd - også stammede fra mennesker. Vores last. De var mennesker, dem vi sejlede med.

(Fra: Mich Vraa: Haabet. 2016. Bearbejdet)